

54-149

8

2-8 1.52

21

(21) 87

to
prac
lib
mi

Est. 12. Tab. 6.ª Hum. 23.

De la libreria de S. Pablo de Ovona.

~~Hum. 23. Tab. 6.ª~~

**Didaci deza archiepiscopi hispalēsis no
uarum defensionum doctrine āgeli-
ci doctoris beati Thome de a-
quino super quarto libro
sententiarum q̄stio-
nes profundissi-
me ac utilissi-
me felicif
incipi
unt.**

1

3

Et sic patet archiepiscopi dilectissimi
Iurium de consuetudinibus domus
et doctorum de consuetudinibus
ordo iuris in libro
invenitur in
libro de
invenitur
invenitur
invenitur
invenitur

T

Didaci deza archiepi hispalensis nouarū de fensionū doctrine angelici doctoris bti Thome de aquino sup quar to libro sniarū q̄stiones pfundissime ac vtilissime feliciter incipiunt.

Intra p̄

mam distincionem quarti libri sententiarū queritur vtrū in sacramentis noue legis sit aliqua virtus gratie causatiua et arguitur q̄ non. quia idē non p̄t esse in diuersis. sed ad sacramenta concurrūt diuersa. scilicet res et verba. vni⁹ autē sacramenti non potest esse nisi vna virtus. ergo videt q̄ in sacramētis nulla sit virt⁹. ¶ In oppositū arguitur. qz dicit Augustinus sup Ioānem. que tāta est vis aque vt corp⁹ tangat et cor abluat. Et Beda dicit q̄ dñs tactu sue mundissime carnis: vim regeneratiuā contulit aquis. ¶ In hac questione erunt quattuor articuli vt supra in tribus libris.

Quantus ad pri

mū articulū sit prima conclusio q̄ diffinitio sacramenti quā ponit magister. scilicet sacramentū est inuisibilis gratie. visibilis forma ita vt eius imaginē gerat et causa existat: est bene as signata. hanc cōclusionē tenet. S. Tho. in hac p̄ma distincione lectione prima. ar. 1. sub. ar. 3. ¶ Secunda cōclusio est q̄ sacramēta noue legis cōstitunt in rebus et verbis. hanc cōclusionē tenet S. Tho. vbi supra. ar. 3. Et. 3. p. q. 60. articulis 4. et. 5. et. 6. et. 7. ¶ Tertia cōclusio est q̄ sacramēta noue legis sunt causa gratie nō solum si

ne qua nō: sed et causa per quā. hanc cōclusionē tenet. S. Tho. vbi supra in hac dis. ar. 4. sub. ar. 1. Et. 3. p. q. 62. ar. 1. Et de veri. q. 27. arti. 4. ¶ Quarta cōclusio est q̄ in sacramētis noue legis est aliqua virtus gratie causatiua. hanc cōclusionē tenet. S. Tho. in hac dis. loco p̄xime al legato sub. ar. 2. Et. 3. p. q. p̄xime allegata. ar. 3. Et in de veritate loco p̄xime allegato.

Quantum ad ar

ticulū secundū arguendum ē cōtra cōclusiones. Et quidē cōtra primā arguit Durandus p̄bando q̄ ad sacramentum noue legis non requirant tres cōditiones possite in p̄batione cōclusionis. qz vt dicit in sacramēto matrimonij nulla p̄dicatarū triū conditionū rep̄itur. sufficiunt enim ad matrimonij verum sola verba expr̄mētia consentum in quib⁹ ille tres cōditiones reperiri nō possunt. ¶ Item de necessitate sacramēti ordinis non est cōsecratio materie nec in se nec in suo simili saltē q̄tum ad quattuor: minores ordines et q̄ ad subdiaconatus et tamē sunt sacramēta. ¶ Item tertia cōditio. scilicet q̄ sacramēta contineāt inuisibilem gratiā fm hūgonē vel q̄ sint causa gratie fm magistrū: calūniā hēt apud multos. vnde diffinitio data a magistro non videt bona. nec similiter diffinitio hūgonis qua dicit: sacramentū est materiale elementum exterius oculis suppositū ex institutione diuina signans ex similitudine representās ex sanctificatione inuisibilem gratiā continēs. sed diffinitio Augustini qua dicit: sacramentū est in quo sub tegumēto rerū visibilū virtus diuina salutē nostram secret⁹ operatur: videtur ceteris p̄ferenda vt puta q̄ nullam patit calūniā. ¶ Contra secundam cōclusionē arguit idē Durandus dicens q̄ matrimonij p̄t cōtrahi sine verbis pura per litteras inter absentes vel per nuntios et signa inter mutos vel verecundos p̄supposito interiori consensu et est eque verum sacramētū sicut matrimonij per verba contractū. quod pro tanto est qz matrimonij fuit in veterilege sicut et in noua: nec aliquid reale additū est ad matrimonij in noua lege supra illud quod erat d̄ratione ei⁹ in veteri nisi forte iduisibilitas. et ideo sicut tūc poterat contrahi sine verbis: ita et nūc. Nec valet quod ab aliquib⁹ dicit q̄ matrimonij fm q̄ est sacramentum in dispensatione ministrozū constitens: requirit aliqua verba. scilicet benedictiones ab ecclesia instituta. quia benedictio nubentium nō est de essentia matrimonij sed solum de solemnī

tate. nec omne matrimonium benedicitur sed solum primum: et tamen secundum est sacramentum sicut et primum. nec ecclesia potest statuere aliqua que sint essentialia sacramento et c. ¶ Item quod non omnia sacramenta noue legis consistant in verbis et rebus sed solum quedam patet. sacramentum enim matrimonij sui suum potissimum esse consistit in verbis exprimentibus consensum de presentia. sacramentum etiam penitentiae prout est sacramentum noue legis hoc est. prout includit confessionem penitentis et absolutionem sacerdotis: consistit in solis verbis. nec requirit in aliquo predictorum sacramentorum aliqua res preter verba. ergo predicta sacramenta non consistunt in verbis et rebus. ¶ Et sic dicitur quod in matrimonio verba vnius coniugum tenent locum forme et verba alterius tenent locum materie: in penitentia verba sacerdotis absoluentis tenent locum forme et verba penitentis tenent locum materie: non valet. quod nos non dicimus qui in quolibet sacramento sit aliquid pro forma et aliquid pro materia: quous in matrimonio sit difficile assignare hoc quod quilibet coniugum de pari se habet ad matrimonium: et ideo verba vnius attendenda sunt sicut verba alterius. sed querimus an omnia sacramenta noue legis consistant in verbis et rebus: et constat quod non quod ad predicta duo sacramenta. quod cum dicitur sacramentum consistere ex verbis et rebus: res et verba sunt duo separata ita quod nec verba possunt accipi pro rebus nec res pro verbis stillud dicitur debet verificari. et ideo quous in matrimonio et penitentia sint verba: non est propter hoc dicendum quod consistant in rebus et verbis. nec propter hoc dicitur ad matrimonium aut ad sacramentum penitentiae possunt dici res prout nunc loquimur. quod suscipientes sacramentum non sunt de intrinseca ratione sacramenti. et sic patet quod non omnia sacramenta noue legis consistunt in rebus et verbis saltem penitentia et matrimonium. hoc durandum. ¶ Contra tertiam conclusionem arguit idem Durandus probando quod propter gratiam non debeat poni dispositio aut oratio. causatus in anima per sacramenta. constat enim inquit quod sine dispositione vel oratione quem ponis: potest haberi gratia ut in illis qui sanctificantur in vtero: vel in adultis qui iustificantur ante suspensionem baptismi: et in illis qui vere conuertuntur ante confessionem et absolutionem. gratia etiam habita sine illius sufficientissime oratione animas. quare ponere talem dispositionem vel orationem: videtur esse pura adiuuentio ad palliandum quod sacramenta aliquid causant in anima: de nullo enim alio seruit predicta dispositio vel oratio. vel dicas

de quo et non erit facile fingere. hic autem non includimus characterem quia de illo fiet inferius mentio specialis. ¶ Item matrimonium verum et ratum potest contrahi inter absentes quantumcumque distantes. si ergo per tale matrimonium conferretur prout abentibus bene dispositis gratia que est a solo deo qui est presens omnibus quantumcumque inter se distantibus: qualiter tamen per verba matrimonij prolata in hispania potest conferri alteri coniugum existentium in francia aliquis orationis vel dispositio ad gratiam non apparet probabile. ¶ Item vere contritus habet gratiam antequam confiteatur vel absoluat. si ergo per sacramentalem absolutionem causatur aliquis orationis vel dispositio ad gratiam que precessit nec ad augmentum gratie. quod sicut dicit se ostendisse libro primo distinctum 17. forma augmentabilis potest augeri ex parte solius agentis sine noua dispositione subiecti. igitur nulla necessitas est quod per sacramentum imprimatur talis dispositio vel oratio. nec apparet utilitas quare nec probabilitas. ¶ Item per sacramenta que dicuntur characterem imprimere non ponitur causari talis dispositio vel oratio. character ergo excludit necessitatem et orationem congruitatem cuiuscumque alterius dispositionis ad gratiam. cum ergo baptismus confirmatio et oratio dicantur imprimere characterem indelibilem: sequitur ut videtur quod baptismus confirmatio et orationis recipientibus alia sacramenta: non imprimatur per ea aliqua dispositio vel oratio: et sic illa sacramenta nihil causabunt. ¶ Et si dicatur quod character baptismi non excludit necessitatem et congruitatem alterius dispositionis ad gratiam absolute sed solum respectu gratie baptismalis: et consimiliter est de characteris confirmationis et ordinationis: non valet. quia eadem est gratia sine speciem per quam in baptismo tollitur culpa originalis et in penitentia culpa actualis et per quam meritoze exercemur actus ad quos deputamur per confirmationem et ordinationem et alia sacramenta. et ideo si character tollit necessitatem vel congruitatem dispositionis vel orationis respectu vnius: tollit etiam respectu cuiuscumque alterius. et sic non videtur quod sit ponenda talis dispositio vel oratio. hoc durandum in forma. ¶ Contra eandem conclusionem arguit Scotus probando quod nullum sacramentum etiam in virtute dei attingat ad characterem vel dispositionem ad gratiam vel orationem effective inducendo. primum sic. creatura non potest agere instrumentaliter ad terminum creationis sine te. et hoc ut tu di-

cis alibi maxime est verum de substantia corpo-
 rea cuiusmodi est sacramentum. dispositio autē p-
 ma vel p-ntia ad gratiam qualem ponit: est ter-
 minus creationis, ergo et cetera. hoc probatur,
 quia illa dispositio est forma simpliciter superna-
 turalis: et quelibet talis est eque ineducibilis de
 potentia naturali subiecti recipientis, eque etiam
 subiectum est in potentia obedientiā ad quam-
 cumque talem formam. ¶ 2.º. quia ista dispositio
 cum fm te sit necessitas respectu gratie: quando
 non est impedimentum in suscipiente: sequitur
 qd simul fiant in anima non in disposita ista dispo-
 sitio et gratia. igitur fit in instanti sicut 2. gratia,
 quia non est successio in inductione alicuius for-
 me: nisi penes partes mobilis vel forme. neutri
 autem est hic. non primum quia subiectum est in-
 dividibile. non secundum quia tunc gradus for-
 me non possent esse nisi talis dispositio continue
 fieret maior et maior. sed possibile est in aliquo
 suscipiente sacramentum minimam dispositionē
 induci sicut 2. minimam gratiam in fundi. ad illas
 autem gratiam non requiritur nisi minima dispo-
 sitio. non est igitur ibi successio penes gradus fm
 quos dispositio successiue inducatur. patet etiam
 tertio illa propositio. quia instrumentum non ag-
 it nisi in virtute principalis agentis. igitur si in-
 strumentum potest agere in tempore ad illā dis-
 positionē: sequitur qd deus agat in tempore vel
 successiue ad eandem. consequens videtur inco-
 nueniens. tum propter infinitatem potentie agē-
 tis. tum propter sumam capacitatem suscipien-
 tis non habentis contrarium. sic ergo supponitur
 ex istis tribus rationibus qd illa dispositio p-ntia
 ad gratiam quam tu ponis: inducatur vel indu-
 ci possit in instanti. sacramenta autem comuni-
 ter non possunt habere actionem suam in instā-
 ti. primo quia communiter in sacramentis requi-
 runtur multa verba. illa autem non possunt ha-
 bere esse in instanti: igitur in tempore. quare nec
 agere actione sua naturali: igitur nec supernatu-
 rali. quia fm te quando instrumentum habet a-
 ctionem excedentem suam virtutem: habet etiā
 actionem propriam. sic etiam fingatur vna illarū
 syllabarum totius orationis sacramentalis ha-
 bere esse in instanti quod ideo fictio est quia for-
 matio huius syllabe est cum motu locali aeris et
 mors non est in instanti: adhuc non saluatur
 propositum. quia aut illa esset prima syllaba aut
 vltima aut intermedia. que cumq; ponatur ex quo
 hēt actionē ad illā dispositionē qd causatur in instā-
 ti et nulla alia: sequitur qd illa sola sufficeret 2. illa
 sola inter alias haberet rationē sacramenti: qd om-

nes alie preter illam nec instrumentaliter nec q-
 cumq; modo agunt illam dispositionem p-ntiaz
 quod est inconueniens. quia in tali oratione sa-
 cramentali vna: non illa syllaba ponitur sacra-
 mentum sed tota oratio. qd si vltra fingas vlti-
 mam syllabam esse sacramentum. completiue et
 habere actiones que attribuitur sacramento nō
 in virtute propria sed in virtute omnium prece-
 dentium sicut vltima gutta in virtute omnium p-
 cedentium cauat lapidem. S.º physicoꝝ: hoc ni-
 bil est. numq; enim in talibus vltimum comple-
 tiue causat effectum in virtute precedentium: ni-
 si quia precedentia dereliquerunt aliquam dis-
 positionem p-ntiam ad illum terminum. hec au-
 tem syllabe precedentes nullam tales dispositio-
 nem derelinquūt ante vltimam. igitur 2. cetera.
 ¶ 3.º. quia in aliquo sacramento. i. in eucharistia
 non videtur ista casualitas esse possibilis. et hoc
 siue loquamur de sacramento pleno siue eucha-
 ristia iam consecrata: vel de ipsa consecratione
 sacramentali que est via ad sacramentum. nam
 primo modo loquendo: illa species panis non vi-
 detur esse causa instrumentaliter attingendo effe-
 ctum. i. existentiam realem corporis christi hic.
 neq; etiam aliquam dispositionem ad illum effe-
 ctum. De consecratione etiam patet qd illa ver-
 ba prolata non attingunt transubstantiationes
 que est terminus principalis illius consecratio-
 nis: cum illa transubstantiatio non fiat nisi virtu-
 te dei infinita quod eque vel magis patet qd de
 creatione. neq; attingit aliquam dispositionem
 p-ntiam ad illam transubstantiationem: quia
 aut illa dispositio esset in pane aut in corpore chri-
 sti. neutrum potest dici. non enim in corpore chri-
 sti: quia iam non esset dispositio. nec in pane: qz
 cum illa dispositio esset necessitas ad transubsta-
 ntiationem: in eodem instanti cum transubstan-
 tiatione esset. et tunc in illo instanti esset panis.
 quia quando est dispositio: est eius subiectum. sic
 ergo panis in illo eodem instanti est in quo est il-
 la dispositio et transubstantiatio quod includit
 contradictionem. Similiter pura fictio videtur
 qd per ista verba hoc est corpus meum magis al-
 teretur panis qd per alia verba prolata pura esse
 panis est panis et huiusmodi: cum sonus non ha-
 beat virtutem actiuam ad causandum realem al-
 terationem vt apparet in pane. Potest etiam ar-
 gui hic vt prius. quia illa verba sacramentalia ha-
 bent esse in tempore: igitur 2. actionem suam in
 tempore. illa autem dispositio ad eucharistiam
 si fingatur: non potest causari in tempore. ppter
 ea que supra dicta sunt. In proposito etiam est

ratio specialis quare verba cōsecrationis hostie non possunt habere actionem respectu transubstantiationis seu dispositionis necessarie ad illā transubstantiationem. quia non prius agūt circa passum q̄; tāgāt illud s̄m te 2 s̄m p̄bm. 2. p̄bi s̄cozum de similitate agentis 2 passi. nec autem in instanti complete p̄olationis nondū species huiusmodi obiecti verborum tangunt sp̄m panis. quia multiplicatio soni non fit nisi in tempore s̄m p̄bm in de sensu et sensato obiectione penultima. igitur per tempus post vltimum instās complete p̄olationis: nondum transubstantiatio facta est nec dispositio p̄euiā ad ipsas. igitur panis per totum illud tempus permanet quod est contra cōmūnem opinionem de eucharistia.

¶ 4.º arguitur. quia ista opinio ponit pluralitatem sine necessitate quod est contra doctrinam philofophorum vt patet p̄mo p̄hy. de opinione mellasi 2 eius cōmentatorū contra anaxagoram. et. 7.º p̄hy. et. 3.º. de anima. quia natura n̄b̄l̄ facit frustra. semper enī paucitas si sufficiat ad saluandum apparentiam: est magis ponēda. sed talem dispositionem fieri vniuersaliter in sacramentis: omnino videtur superfluum. nec huiusmodi pluralitatis videtur esse aliqua necessitas vt patet in eucharistia. quia fictio purissima videt̄ esse ponere aliquam dispositionem precedentē vel inter species panis que fiunt sacramentum et inter existētiā corporis christi que est res signata. in alijs etiam sacramentis hoc probatur. nam in illis que non imprimunt characterem: nulla necessitas videtur ponendi talem dispositionem q̄ dicitur ornatus s̄m te imo hoc videtur cōtra cōmūnem doctrinam theologorum. in quibuscūq; enim sacramentis imprimitur dispositio ad effectum principalem si propter obicem in suscipiente non causatur tunc effectus finalis: cessante obice sufficit dispositio ad illum effectum principalem. apparet etiam in sacramentis imprimētib; characterem que propter hoc sunt initerabilia. sed in sicte penitente cessante f̄ctione: nihil ē quod sufficiat ad effectum vere penitentię alioquin non oportet talem sicte confessionem de eisdem peccatis iterum confiteri. alias igitur in tali sacramento nulla imprimitur dispositio que sit dispositio necessitans ad effectum sacramenti. hec Scotus in forma. ¶ Contra eandem conclusionem arguit Aureolus multipliciter. p̄mo sic. si sacramentum haberet talem efficaciam et virtutem: hoc deberet poni in sacramento dignissimo puta eucharistie. sed talem efficaciam et virtutem impossibile est poni in sacramento eucha-

ristie. igitur non oportet ponere in alijs ad saluandum eorum dignitatem. hoc probatur. quia transubstantiatio est actio incomprehensibilis intellectui creato. puta q̄ aliquid transeat in aliud et nihil ponat in eo nec maneat in se nec annihilatur. hoc videtur incōprehensibile omni creato in intellectu. et ratio est quia passio in secūdo modo dicendi per se hic separatur a subiecto: cū tamen subiectum in natura sua determinet sibi hāc passionē. Dicitur forte q̄ istā transubstantiationē dupliciter possumus cōsiderare. s̄. q̄tum ad terminum ad quē. s̄. corpus xpi et terminū a quo puta subam panis. licet ergo sacm̄ non habeat efficaciam circa terminū ad quem: habet tamen circa terminū a quo. omnia aut̄ illa miracula sunt circa terminum ad quē. ¶ Cōtra istā r̄spon̄sionē arguitur sic. qz non intelligo q̄ ista opinio velit dicere q̄ virtute transubstantiationis fiat aliquid in pane puta dispositio aliqua sicut aliq̄ mollicies vel aliqua alia qualitas vel respect̄ quo panis apt̄ transeat in corpus xpi. si enī mille tales qualitates f̄ct̄at: non p̄pter hoc apparet panis magis aptus ad transubstantiationē in corpus xpi. ¶ 2.º. quia illa qualitas 2 dispositio induceretur in pane in vltimo instanti p̄olationis verborū sacramentalium. sed in vltimo instāti p̄olationis verborū panis non est sed desinit esse. et sic illa dispositio 2 qualitas fieret in nō ente. sic igit̄ intelligo istaz r̄spon̄sionē non q̄ sacramēta sic agunt in trāsitu panis in corpus xpi: quia sic agerent in termino ad quem: sed quia agunt in panem non positivē causando dispositionem aliquam in pane sed p̄uatiue agendo in defitionem panis ita q̄ virtute eorum desinit esse panis. et si opinio sic intelligatur: arguitur contra eam 2 probō q̄ si sacramēta agunt ad defitionem panis: necessario agunt ad trāsitum in corpus christi et arguitur sic. ¶ Adem actione 2 motu quo quis recedit a termino a quo: accedit ad terminum ad quem. nam nihil aliud est recessus ab hoc: q̄ accessus ad hoc. per hoc enim q̄ accedo ad hoc: recedo ab hoc. sed per te virtute verborum fit recessus a substantia panis: igitur virtute eorum fit accessus ad corpus christi. ¶ 2.º. quia si verba sacramentalia agunt ad defitionem panis: igitur actio eorum erit annihilatiua. sed impossibile est q̄ annihilare conueniat alicui creature. tum etiā quia per hoc doctores euadunt q̄ panis in transubstantiatione non annihilatur quia transubstantiatio non terminatur ad non esse panis sed ad esse corpus christi. quia panis non desinit esse sed conuertitur in corpus christi. ¶ 3.º. quia desinit esse panis: nihil

aliud est q̄ subtractio influxus de ineffe panis. igitur agere ad hoc est agere ad hoc q̄ deus subtrahat influxum respectu panis. et tunc illa virtus potest agere ad hoc q̄ deus subtrahat influxum respectu panis: ita et posset agere ad hoc q̄ subtraheret influxum respectu alterius creature. ergo illud sacramentum nō potest agere ad definitionem panis. Confirmat quia panis sic definit esse q̄ totum esse panis. s. materiaz forma definit esse. tunc sic. impossibile est aliquam creaturam sic agere ad definitionem alicuius. igitur 2. assumptū probatur. q̄ nullum accidens primo agit ad definitionem sui subiecti. omnis autē actio creature est accidens habens creaturā pro subiecto. ergo nullius creature actio est primo ad definitionē materię. ¶ 4. sic inposito pmo q̄ omnis actio creature est accidens: secundo supposito q̄ in transubstantiatione sunt duo signa. primum est non entitas panis: secundū est corpus xpi entitas. quero igitur de actione verborū sacramentalium in quo est subiectine: aut in primo signo substantie ipsi panis aut in signo substantie corporis xpi aut est actio sine subiecto subsistens. nō potest dici p̄mū quia in illo signo est nō entitas panis. probat q̄ in instanti in quo est transubstantiatio: primo nō est panis q̄ tunc primo conuersus est in corpus xpi. nec potest dici secundū quia per te actio procedens virtute illorum verborū: non attingit terminum ad quem. relinquū igitur tertius modus q̄ actio illa sit subsistēs: vel oportet dicere q̄ talis actio est impossibilis. Dices q̄ actio illa est in substantia panis que definit esse. substantia enī panis est in aliquo vltimo in toto tempore precedente conuersionem: actio est in pane pro instanti definitionis ad quod immediate sequitur totū tempus in quo panis habet non esse. Contra istā resolutionē arguitur sic. supposito q̄ panis non definit esse per motū sed in instanti complete prolationis verborum in quo primo ē actio diuina respectu termini ad quem tūc sic. aut actio illorū verborū est in eodē instanti in quo est actio diuina et tunc cum actio illa per te sit subiectine in pane: habeo q̄ in eodem instanti erit ibi substantia panis et esse corporis christi. aut actio diuina et actio verborum est in alio et alio instanti: et tunc vel inter illa duo instantia est tempus mediū: et tūc cadit mediū inter esse panis et esse corporis christi ita q̄ est tempus in quo nec ē ibi panis nec corpus christi. vel inter illa duo instantia non cadit tempus mediū: et sic erunt duo instantia immediate data. igitur oportet dicere q̄ actio illorum verborum sit in instanti in quo est actio diuina circa

corpus christi: et per consequens quando panis primo non est. et sic nō est subiectine in pane. igitur vel est subiectine in termino ad quem. s. i. cor poris christi vel est subsistens. vtrūq̄ autem est impossibile. sicut patet q̄ in sacramento eucharistie non potest esse aliqua actiuitas respectu cuiuscūq̄ dispositionis in pane nec respectu definitionis panis nec respectu termini ad quem. quia tunc actio creature haberet in termino ad quem multa miracula que sunt possibilis solum diuine virtuti. ¶ 2. principaliter arguit sic. ad saluandum veram efficaciam sacramentorum respectu gratie et sanctificationis quam attribuit eis sancti: non oportet ponere talem virtutem inherenter per quam attingant ad aliquam dispositionem preciam ad gratiam puta characterem vel ornatum. igitur conclusio falsa. cōsequētia tenet sed assumptum probatur. quia illud de alia opinione ita bene saluant efficaciam et actiuitatem sacramentorum sicut tu. quod probatur duplici ratione. prima est quia quando due dispositiones ita se habent ad aliquam formam sic q̄ vna non est magis dispositio vel necessitas ex natura rei q̄ alia imo neutra est dispositio ex natura rei sed vtraq̄ est dispositio termino per voluntatem agentis: eque bene saluat causalitatem dispositiuam qui ponit q̄ inducitur termino do per secundam dispositionem sicut ille qui ponit q̄ inducitur per primam. probatio istius est. nam per te causalitas sacramentorum non ē nisi dispositiua per hoc q̄ inducunt dispositionem ad gratiam. si igitur hoc quod tu ponis non est magis dispositio ex natura rei q̄ illud quod ponitur ab alijs sed vtrūq̄ est dispositio quia placet principali agenti: sequitur q̄ ita bene agit aliquid inducendo aliam dispositionem quecumq̄ sit illa: sicut agit inducens preciam dispositionem quam tu ponis. sed character vel ornatum q̄ per te ponitur ad gratiam in anima non ē magis dispositio vel necessitas ex natura rei q̄ sit illa extrinseca operatio naturalis sacramenti puta ablutio vel aliquid huiusmodi imo vtrūq̄ est dispositio quia placet diuine voluntati: et que bene placet diuine voluntati q̄ sola ablutio sit dispositio sicut ponunt alij sicut character vel ornatum quem tu ponis. ergo non magis tua dispositio saluat efficaciam sacramentorum q̄ illi qui ponunt in sacramentis tantum naturalem operationem exteriorē. maior nota est. minor probatur. s. q̄ character non est magis dispositio ad gratiam ex natura rei q̄ sit naturalis operatio extrinseca sacramentorum. primo quia dato ope-

Euangelium Luce.

secundum philosophum naturalibus non meremur. Item viri iusti in actionibus suis instrumenta sunt spiritus sancti. sicut in illud Roma. viij. quicquid spiritus dei aguntur hi filii dei sunt. et tamen operationes iustorum in potestate eorum sunt: alias non essent sibi meritoze. causa autem quare sunt in eorum potestate est: quia spiritus sanctus mouet viros iustos dando eis virtutem agendi permanentem per modum habitus. scilicet gratia et charitates et dona sua. Unde quod magister sententiarum. xvij. dist. pmi li. fuit huius opinionis quod charitas non est aliquid creatum in anima: sed quod motus dilectionis est a spiritu sancto non mediante aliquo habitu: communiter a doctoribus non tenetur. Ita sic sequebatur quod mens humana esset in actu dilectionis mota tantum et nullo modo principium talis actus et per consequens quod actus dilectionis non esset homini voluntarius ac per hoc nec sibi meritozus. quod esset erroneum. Et preterea ex diffinitione habitus patet falsum quod si instrumentum aiatum aia rationali per formam habituale perfectum sit: non possit per eam agere quoties voluerit: quoniam habitus a comen. iij. de aia diffinitur quod quis agit cum voluerit. Item Augustinus in li. de bono coniugali diffinitur habitus est quod aliquid agitur cum tempus affuerit. Male ergo inserit postillator absolute et vniuersaliter loquendo quod instrumentum quantumcumque perfectum per formam non habet in potestate sua agere. debuit enim et de instrumento et de forma quam participat ad agendum distinguere et tunc verissimam ac validam inuenisset rationem sancti Thome. Verum quod principalis agentis quod deus est: actualis motio requiritur ad actionem cuiusvis instrumenti. sed hoc est propter totale et vniuersalem rationem causalitatis et influentiam continuam quam habet respectu omnium creaturarum. et non solum respectu eorum que proprie sunt instrumenta. Unde non requiritur motio dei actualis ad actionem omnis instrumenti sui vniuersaliter lo-

quendo in quantum instrumentum est proprie et stricte acceptum. put ab alijs agentibus distinguitur: sed in quantum est agens creatum. Nullum enim agens creatum nec celum nec angelus (que tamen non consueverunt appellari stricte et proprie instrumenta) agere potest sine actuali dei influentia et motione prout pulchre deducit sanctus Thome in de potentia dei. q. iij. arti. vij. Sed propterea non tollitur libertas arbitrij in agendo agentibus per intellectum et perfectis huius formam habitualem que sit principium agendi cum voluerint. in quo postillator deceptus est. et huius ratio est: quia motio diuina que ad agendum requiritur: nunquam deest. et ita si ponatur agens intellectuale perfectum per formam habitualem que sit principium agendi: in potestate sua habebit agere. Certum est enim quod sine actuali dei motione nullam homo potest habere operationem. cum de operetur in omni operante. Unde Esaias et vij. dicit. omnia opera nostra operatus es in nobis domine. Sed hoc non obstante: dictum est Ecclesias. xv. deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilij sui. et infra. Ante hominem vita et mors bonus et malus quod placuerit ei dabitur illi. Instantia autem postillatoris tenet de instrumento inanimato precise et quod non habet virtutem agendi immanentem.

Circa euangelium luce. Capitulo. ij.

Circa euangelium luce i ca. ij. postillator recitat duas opiniones de scientia humana christi. vna est quod in christo fuerit habitualis scientia acquisita ex perimentalibus que accipitur per operationem sensuum et illustrationum intellectus agentis. In qua scientia christus profecit per processum etatis. Et hec positio est sancti Thome. iij. parte. q. ix. arti. iij. et. q. xij. arti. ij. Alia opinio est quod christus in tali scientia non profecit sed per habitum et secundum se. sed solum quantum ad osten-

Euangelium Luce

tionem in effectu. quia. scilicet scientiam suam aut sapientiam magis ac magis ostendebat secundum processum etis et beneplacitum suum. ac potest ut nre salutis expediret. Et per ista opinione arguit postillator ad qua ipse videtur declinare. quod duo habitus eiusdem rationis non possunt esse simul in eodem intellectu. sed in tempore ponit scientiam infusam que non est alterius rationis a scientia acquisita cum se extendat ad omnia ad que scientia experimentalis et acquisita secundum ponentes eam: ergo etc. Probat illud per exemplum. quia oculus miraculose datus: eiusdem rationis est cum oculo dato vel generato per naturam. eo quod sunt circa idem obiectum. Soluit consequenter motuum primae opinionis dicens quod nec propterea intellectus agens in tempore fuit otiosus. quod operatio intellectus agentis non solum est necessaria in abstractione specierum intelligibilium: sed etiam in consideratione secundum habitum scientie plus acquisite in qua non abstrahitur de nouo species. Hec postillator. Ad que Burgen. rident. primo ad rationem quod habitus scientie infuse non est idem specie cum habitu scientie acquisite etiam si sint de eodem et circa idem obiectum. quoniam habitus non solum distinguuntur secundum obiecta: sed etiam secundum principia actiua talium habituum seu dispositionum. purissima Thome dicit prima secunde. q. liij. ar. ij. Et inde est quod habitus scientiarum diuersificatur non solum secundum diuersitatem obiectorum: sed etiam secundum diuersa media quibus demonstrant conclusiones ipsarum scientiarum. sicut habitus scientie astrologie de rotunditate terre qui demonstrat per media mathematica: aliter est ab habitu scientie naturalis de eadem rotunditate terre que per medium naturale demonstrat. Unde cum principium actiuum habitus scientie acquisite sit lumen naturale intellectus agentis. principium vero actiuum habitus scientie infuse sit lumen supernaturale: sequitur quod tales duo habitus sunt diuersarum rationum. et sic possunt esse simul in eodem intellectu. Respondet consequenter

ad exemplum inductum quod non est simile. quia res naturales distinguuntur specie secundum principia intrinseca tantum precipue secundum formam. non secundum principia extrinseca. Nam ignis generatus ex alio igne: idem est specie cum igne generato ex reflectione radiorum solarium eo quod forma specifica utriusque ignis: est eadem licet causa efficiens sit diuersa. sed in habitibus differentia specifica accipitur secundum principium extrinsecum ut est principium efficiens sicut etiam diuersificatur secundum obiectum quod est extrinsecum. Sic respondet Burgen. Sed quia in dictis eius aliquid sunt dubia et extra metes sancti Thome. melius et planius dicitur sicut sanctus Thome. respondet ad simile argumentum prima secunde. q. liij. arti. vlti. Erat enim argumentum tertio loco. virtus acquisita et virtus infusa differunt secundum illud quod est immediate a deo factus: et a creatura. sed idem est specie homo quem deus formauit et quem generat natura: et oculus quem ceco nato dedit et quem virtus formatiua causat: ergo videtur quod est eadem virtus infusa et acquisita. Ecce argumentum. Sequitur responsio. Ad tertium dicendum quod oculi cecinati deus fecit ad eundem actum ad quem formant alij oculi secundum naturam. et ideo fuit eiusdem speciei. et eadem ratione esset si deus vellet miraculose causare in homine virtutes quales acquiruntur ex actibus. sed ita non est in proposito. Hec sanctus Thome. Declarauerat non esse ita circa virtutes infusas et acquisitas in corpore eiusdem articuli. Similiter dico in casu nostro quod scientia anime christi infusa a deo et acquisita: non fuerunt eiusdem rationis cum non essent circa idem obiectum proprium et adequatum. nec circa eundem actum. Nam per habitum scientie infuse: anima christi habuit cognitionem non solum omnium rerum quecumque pertinent ad scientias humanas: sed etiam omnium eorum que per reuelationem diuinam habitibus innotescunt. Item cognouit omnia sua

Euangelium Luce.

gularia presentia preterita et futura. Item
et essentias substantiarum separarunt per modum
quonate sunt cognosci ab anima separata. put
scimus Thome dicitur in 1ij. par. q. 1ij. ar. primo. per
habitu vero scientie adquisite: eorum precipue habu
it cognitionem que lumine naturali intellectus
agentis ab hoiere cognosci possunt. Item
cognitio per primum habitum infusum: pote
rat esse sine conuersione ad phantasmatia.
per scientiam vero acquisitam: non sine huius
modi conuersione. nec etiam eiusdem rationis
fuerunt in christo species intelligibiles infuse
et acquisite neque per media eiusdem rationis
utraq; scientia que proprie dicitur noticia con
clusionis: deducebat. cum species infuse fue
runt in maiori uniuersalitate et abstractio
ne et minus contracte quam acquisite et maioris
virtutis. ut pote ad plura scibilia se exten
dentes. unde consequens est quod neque habitus
scientie infuse in christo fuerit eiusdem rationis
cum habitu scientie acquisite. id hoc sanctorum
Thome. multum apte in q. de anima ar. vij. ad primum
et quintum que admodum quod species inate
quibus angelus intelligunt sunt alteri rationis
nisi a speciebus nostri intellectus cum sint
magis uniuersales et simpliciores ac ma
gis capaces. et similiter media per que scien
tia in eis habet: ideo et scientia angelorum
alterius rationis est a scientiis humanis quibus
scientia angelorum sit circa obiecta omnia cir
ca que scientie humane versantur. non tamen ade
quate sed supercedenter. nam per pauciores
species cognoscit intellectus angelicus eas
dem cognoscibilia: quam intellectus humanus
et per media minus contracta. sicut si gratia et
plura dicam quod per ipsam specie entis et per
media quibus concluduntur proprie entis pas
siones in quantum ens: cognoscit angelus et
habeat scientiam non solum entis in sui comu
nitate et eorum que consequuntur ens in quantum ens:
sed etiam habeat entis mobilis scientiam cir
ca quod naturalis philosophia versatur. aut
si per unam formam animalis et per media quibus
de animali in quantum animal habetur

scientia: omnes animalium species cognoscit.
quas intellectus hominis non nisi per multas spe
cies et per diuersa media cognoscit. ¶ Et que
bus patet quod nulli efficacia sit instans ma
gistri mathi. sumpta ex auctoritate philo
sophi. in 1ij. daia. secant scientie que admodum
et res. Nam loquitur philosophus de rebus in
rationem formalem earum in quantum sunt scibiles
sine quem modum non fuit scientia infusa ipsi cir
ca eadem obiecta circa que fuerit scientia acq
sita. nam cum scientia infusa in christo fuerit per spec
ies inatas sicut in angelis: sequitur quod fuerit
per species pauciores simpliciores et magis
uniuersales ac etiam per media magis simpli
cia et minus contracta quam scientia etiam acq
sita que habet per species acceptas a sensibilibus.
ac per hoc per media alteri rationis quantum ad sci
bilitatem. nam maior et minor simplicitas uni
uersalitas et contractio mediorum et principiorum
demonstrationis: variat eorum rationes for
male. sicut patet in demonstratione metha
phisica et naturali. et patuit supra de scien
tia angelorum et nostra circa easdem res. que
admodum etiam et circa virtutes productiuas
rerum inuenitur. Nam quia ratio formalis vir
tutis generatiue aut productiuie leonis in so
le simplicior est et minus contracta atque capa
cior quam ratio formalis virtutis generatiue in
leone generante: ideo virtus ipsa in sole et
leone non est eiusdem rationis quibus ad eundem
effectum concurrat. unde sol et leo in gene
ratione leonis: agentia sunt non uniuoca.
¶ Et quibus inferitur quod ratio formalis per
prius et adequati obiecti scientie ipsi infuse:
fuerit uniuersalior. simplicior. et maioris
capacitatis quam ratio formalis posterioris et ade
quati obiecti scientie adquisite. et per consequens
quod fuerit alteri rationis. Probat hoc quod
formalis ratio obiecti scibilis in quantum est sci
bile: sumitur ex principijs per que scitur. put habet
et dicitur philosophi primo posteriorum in ca
pitulo certior aut scia. §. altera aut scia est
ab altera. Ergo ubi media demonstrationis
que sunt principia scientie alteri rationis sunt: et

Euangeliū Luce

ipsa scientia et ratio formalis proprii et adequati obiecti alterius erit rationis. quod et expressit philosophus dicit in cap. allegato in. 9. altera autem scientia est ab altera. ¶ Et supra dictis plane constat quod ratio postillatoris in proposito nostro nullius fuerit momenti. cum pre-supponat eiusdem rationis fuisse habitum scientie infuse et habitum scientie acquisite in christo. quod tamen falsum esse diffuse probatum est. Sed nec ratio eius ad motum sancti Thomae. efficaciam habet. tum quia ut Burgen. tangit magnū inconueniens est quod aliqua naturalis actio humane nature et que principalis: est intellectus agentis scilicet specierum intelligibilium abstractio: defuerit aie christi. Tum etiā quod ipsa postillatoris ratio: manifeste se ipsam destruit. Probatur hoc quoniam operatio intellectus agentis que est necessaria in consideratione secundum habitum scientie prius acquirere: necessario pre-supponit operationem eius primam. que consistit in specierum intelligibilium abstractione. Maxime sine hac non fit in intellectu possibili habitus scientie acquisite. prout haberi potest ex iij. de anima. Et per consequens nec est consideratio secundum habitum huiusmodi. Unde cum responsio illa concedat non fuisse in christo operationem intellectus agentis primam que consistit in specierum intelligibilium abstractione: necesse habet concedere quod nec in eo fuerit operatio intellectus agentis que est in consideratione secundum habitum scientie acquisite. quod tamen negat. unde patet quod se ipsam destruit ea responsio. ¶ Et preterea si in christo fuit consideratio secundum habitum scientie acquisite prius ut in responsione concedit postillator: ergo fuit in christo habitus scientie acquisite. quod tamen ipse preterdit negare. Quare videtur plane quod propriam vocem ignorauerit. Auctoritas autem sancti Thomae. quam primo loco Burgen. inducit. quod scilicet habitus distinguuntur secundum diuersa principia actiua: non est ad propositum. quia illa distinctio accipitur secundum com-

mune habitum rationem in quantum scilicet for me sunt. producte et similibus agentibus. eo quod omne agens facit simile secundum species. non autem accipitur illa distinctio secundum propriam habitum rationem in quantum habitus sunt. secundum quam considerationem disputatur in proposito de habitu scientie infuse in christo et acquisite. quare argumentatio magistri Bartholomei contra distinctionem habituum datam a Burgen. secundum diuersa principia effectiua: non tangit sanctum Thomam. ¶ Sed contra id quod sanctus Thomas dicit in loco allegato per Burgen. in responsione ad secundum. scilicet quod quia per aliud medium demonstratur naturalis et per aliud astrologus: ideo habitus naturalis scientie et habitus astrologie diuersificantur: arguit magister Bartholomeus dicens quod illud improbet philosophus primo posteriorum in cap. augentur autem non per media. nam ut ipse magister dicit. et illo tertium habet quod demonstratio non variat per media. sed in post vel latius subsumendo. ¶ Nec valet iterum dicit ipse quod adducitur de medijs mathematico et naturali. nam si eadem conclusio probatur per diuersa media: et hoc non variatur scientia. quia manet eadem conclusio cuius diuersimode probata. sicut si eadem conclusio. scilicet deus est vnus probatur ratione et auctoritate sacre scripture: vnus est principium creditum. aliud autem rationatiuum. eadem tamen est scientia illius conclusionis. cuius non idem principium. vnus in talibus bene diuersificat in intellectu sed non scientia. quia intellectu est principiorum scientia de conclusionum. ¶ Infert ultimo quod opinio burgen. et sancti Thomae. est contra aug. iij. de trinitate. et beati abrosij de incarnatione verbi. quorum sententia est quod differentia originis non diuersificat specie. et ponit exemplum de homine creato et generato que sunt eiusdem speciei. Nec magister mathematicus. ¶ In quibus per certo salua pace dixerim non satis erudite locutus est de posteriorum analeticoz documentis. Unde ad primam argumentationem dicitur quod in tertium

Euangelium Luce.

philosophi que allegauit falsum ac puerile habuit intellectū. Nā philosophi ibi nullā de differentiā aut diuersitate specificā vel genericā demonstratiōnū facit mentionē, neq; cōparat diuersas demonstratiōnes ad inuicē: sed loquēs de potissima demonstratiōne in qua ppria passio pbat de subiecto pprio & adequato: dicit q; talis demonstratiō nō auget per media, ē dicere q; nō sunt multa media per que multe demonstratiōnes potissime fiāt quibus vna & eadē ppria passio de pprio & adequato subiecto demonstrē. Nā enim rībile pōt p multa media duplici aut pluri demonstratiōne potissima demonstrari de homine, sed vna tñ & p vnu mediū. Lūius rō est qm mediū in demonstratiōne potissima est ppria diffinitio, vt dī. ij. posterior. Sed vni rei vna tñ est diffinitio ppria & cōpleta, ergo & vna dūtar erit potissima demonstratiō p quam vna ppria passio de subiecto adequato pbetur neq; etiā in post vel latus sublimēdo: augent demonstratiōnes potissime de eadē passione, sed virtute vnius mediij demonstrantur plures cōclusiōnes, quarū tamē sola prima est ppter quid & potissima, alie vero sūt particulares. ¶ Patet ergo q; male intellexerit magister Mathi. lram philosophi cū longe valde sit sensus illi? a pposito nro. Nā enī poterat philosophi dicere q; sū diuersitate mediōz nō diuersificaretur demonstratiōnes, & p consequens habet sciētiarū cū ipse et pressē dicat secūdo posterior in cap. pmo mediū esse causam demonstratiōnis & q; omnis qstio vere scibilis: sit qstio mediij quo habitat cessat omnis qstio, et q; tota virtus demonstratiōnis sit in medio quod dicit ppter qd: ipse philosophi inquit in plurib; locis pmi & secūdi posterior. ¶ Si media demonstratiōnum diffinitiones sūt: pur dī secūdo posterior. Sed diffinitiones totā causam dicit demonstratiōnūz qbus passiones de

subiectis pbat, pur ibidē philosophus ait. ¶ Inepte ergo & cōtra principale artis resolutorie sūdamēti negat magr math, demonstratiōnes variari p media, vnde et in primo posterior pbat philosophi q; si media sūt infinita: & demonstratiō pcedit in infinitū, & si media sūt necessaria: q; cōclusiōnes necessarie erūt, ita q; tota rō demonstratiōnis: et medijs ipsis accipitur. ¶ Ad secundā ei? instāā dī q; in exēplo dato de medijs mathematico & naturali: eadē cōclusiō materialiter pbat p diuersa media, sed nō eadē cōclusiō formaliter idēst in qstū scibilis: imo sū formalē rōnē diuersa est cōclusiō. Nā terrā esse rotundā aliā rōnem scibilitatis habz cū dīstrat p mediū mathematicū: & aliā cū p mediū naturale pbat. Nā prima rō accipit sū pncipia qstūtatit, secūda vero p pncipia motus vel entis mobilis, ergo terrā eē rotundā: aliud scibile est formaliter: loquēdo: cū demonstrat p mediū naturale: & aliud cū p mediū mathematicū demonstrat. ¶ Vnus vna sit cōclusiō materialiter: & ita non ad vna s; ad diuersas sciētias ptnet. Nā vnitas, idētatit, aut diuersitas sciētiarum: nō accipit ex vnitate idētatit: vel diuersitate materiali obiectoz: sed a formali q est ratio scibilis in qstūz scibile pur pulchre dēducit scūs Th. in scripto sup Boetiū dī trini. lectione. ij. q. pma arti. pmo. et sup pmiū. poste, i cap. certioz aut sciētia. s. altera aut sciētia ē. Si sup pmiuz phisi. in pncipio. Vnde qstūz scibilia sūt diuersa materialiter. dū tñ cōueniāt in vna rōne: formali scibilis in qstū scibile: ad eandem sciētā ptnēt. sicut voces humane multuz differūt a vocib; inanimatoz: corpozū: sed q; cōueniūt in vna ratione formali scibilis sū consonantiā: eadē est sciētia que de vtrūq; considerat, & contra si idem obiectuz scibile sit materialiter dum tamē habeat diuersas rōnes formales scibilis in qstū scibile: ad diuersas sciētias

Euangeliū Joannis.

pertinebit formaliter loquēdo. qz in cōstruz
scibile: nō vnū est obiecto s3 duo. sicut cor
pus mathematicū z naturale idē sunt ma
terialr. s. subiecto. s3 qz diuersa sunt scibi
lia: ad diuersas sciētijs p̄tinet. ¶ Ad crē
plū qđ magister mathias iducit d̄ hac cō
clusiōne de^o est vn^o: simili mō dicendum
est qz ipsa eadē cōclusiō materialr p̄bati
pōt z rōne z auctoritate. sed nō ipsa eadē
formaliter. ¶ Nā aliā rōnem formale cog
noscibilitatis habet p̄bata p̄ auctoritatē
sacre scripture. quia. s. ratiōne crediti z rō
nē non visi seu nō apparētis. z aliā rōnez
formale habet cū per ratiōnem demonstrā
tiue. p̄batur. nā sic habet ratiōne scibilis.
visi. z apparētis. z qz iste due rōnes sunt
formaliter diuersę: patet. quoniā se inuicē
excludunt ab eodē subiecto. ¶ Ratio enim
scibilis in quantū est visi z apparētis: ex
cludit ab eodē subiecto rōnem formalem
creditū p̄ fidem q̄ est ratio nō visi z nō ap
parētis q̄ se habet ad primam. vt p̄uatio.
¶ Non enī est possibile qđ de eodē secundū
idem: vn^o idē homo habeat simul fides z
sciētiā. p̄uot scūs Thō. docet. iij. sentē
tiarū disti. xiiij. q. ij. arti. ij. sub arti. ij. z se
cūda secūde. q. p̄ma ar. ij. Et d̄ veritate. q.
xiiij. ar. ij. ¶ Quod aut̄ vltimo dicit ma
gister Mathias qz p̄cipijs demonstra
tionis existētib⁹ pluribus manet eadē cō
clusiō: nō satis doctē dictū est. est enim ex
p̄esse cōtra philosophū p̄mo posteriorū
p̄ut supra allegatū est in cap. certior aut̄
z̄c. Et sunt hec verba ei⁹. altera aut̄ sciē
tia est ab altera: quarumcūqz principia
neqz ex eis dē neqz ex alteri sunt. ¶ Ad au
toritatē ambrosij z augustinij ex r̄sione
ad p̄mam argumētationē: patet qđ dicen
dum ē. nā nō est simile p̄ur sac^o Thō. di
cit p̄ma secūde. Et tibi allegatū ē de diuer
so modo originis in aliq̄ natura. vt d̄ ho
mine creato z generato: z d̄ diuerso modo
sciēdi aut demonstrādi. ¶ Nā p̄ vtrūqz mo
dū originis p̄ducit eadē natura specifica

z ad eundē modū essendi. z ad eosdē act⁹:
qđ nō est i. p̄posito. ¶ Nā p̄ diuersa p̄inci
pia sciēdi: alia z alia rō formalis scibilis
accipit vt ex supradictis patet.

¶ Circa euangeliū Jo annis. Capitulo. xiiij.

Circa euangeliū iōanis i cap.
xiiij. Burgen. allegat scūs
Thō. p̄ma secunde. q. cviiij.
ar. iij. dicentē qz in veteri le
ge q̄ erat lex futuris nō da
bant cōsilia: s3 tm̄ p̄cepta q̄ necessitatē im
portāt. ¶ Cōtra hoc arguit magr. Ma
thi. ex lra veteris testamēti vt dicit qz p̄
uer. p̄mo d̄f. desperistis om̄ne cōsiliū meū.
Et cap. iij. custodi legē atqz cōsilia z̄c. Et
q̄bus videt sibi qz in veteri lege data fue
rint cōsilia. ¶ Sed certe rudi modo acce
pit magr math. nomē cōsiliū i verbis sc̄i
Thō. vel obiectio sua tēratiaua est solā ha
bēs apparētia. Cōsiliū enī in p̄missis au
toritatib⁹ z alijs veteris testamēti: acci
pit largo modo. p̄ quacūqz p̄suasiōe aut
monitione q̄ cōmūter ordinat ad vite hu
mane cōsuetudines z hoim̄ p̄uidentiā ac
cōuersionez circa res agēdas. s̄m quez
modū diuinū etiā p̄ceptū ab eq̄li vel infe
riori p̄positū: cōsiliūz appellari pōt. sed
scūs Thō. loquit de cōsilijs s̄m p̄p̄iam
z strictā acceptiōne. p̄t se habēt ex addi
tione ad p̄cepta dei qz. s. dan̄t de actib⁹ su
pererogatiōis ordinantib⁹ ad p̄fectionez
vite sp̄ualis q̄ cōsistit in p̄fectione charita
tis dei z primi ad quā nō om̄es tenent q̄
liter ap̄ls accepit cōsiliū p̄ma Corin. vij.
cum dicit. De virgimib⁹ autē p̄ceptū d̄ni
non habeo: cōsiliū aut̄ do. dan̄t enī p̄moi
cōsilia de illis q̄ sunt via ad p̄fectū gra
dū charitatis q̄ haberi pōt i via. sicut d̄ p̄
secta paup̄tate. castitate. z obedientia p̄
ter xpm̄ sub q̄ modo cōsiliōz cadūt gene
raliter illa supererogatiōis opa: q̄ voto sus
cepta p̄petuo: statū p̄fectionis cōstituant.

Ald romanos.

huiusmodi. n. cōsilia in veteri testamento data nō sunt. qz vt apls inqt Debeze. vij. nihil ad pfectum addurit lex. Unde sup illud. Si vis pfectus esse &c. Adat. xij. dicit inter linearis. ecce cōtēplatiua q̄ ad euāgelii p̄inet. idē dicit glo. raba. ait enī. ecce duas vitas hoībus p̄positas audimus. actiuam ad quā p̄inet. nō occides & cetera legis mādāta. & cōtēplatiuā ad quā p̄inet. Si vis pfectus esse. actiua: ad legē p̄inet. cōtēplatiua: ad euāgelii. Nec glo. pater ergo q̄ obiectio magistri math. nō est ad p̄positū scī Tho. sed & postilla to: su? plane obfistit dices Adat. v. r̄pm addidisse ad p̄cepta veteris legis: cōsilia. erponēs illud. nō veni soluere legē &c.

¶ Circa epistolam ad Romanos. Capitulo. v.

In cap. v. epistole Ro. cum Burgeñ. cōtra postillatorē diceret peccatum originale nō esse puras priuationē. s; habitū corruptū. Indurit ad illud auctoritatē scī Tho. p̄ma secundē de. q. lxxij. ar. p̄mo idē exp̄sse dicens in solutione ad p̄mū. ¶ Cōtra quē modū dicit magr math. arguit. Primo qz omne positiuū ē effectiue a deo. Si igit peccatum originale ē tale positiuum: erit effectiue a deo. cōclusio falsa: ergo aliq̄ p̄missarū. nō maior. qz ab oībus cōcessa. igit minor. falsitas cōclusionis p̄bat. nā si deus effectiue p̄ducit aliq̄d positiuū ad peccatum originale p̄nēs: aut p̄ducit illud cōcurrente causa secūda: aut nō. secūda nō p̄t dari qz in causato a solo deo: nulla est obliq̄tas vitiosa. In peccato autē originali est morbus: corruptio & obliq̄tas. igitur a solo deo effectiue p̄duci non p̄t. Nec p̄mū p̄t dari qz in huiusmodi p̄ductione non cōcurrit prim⁹ parēs. qz eo nō existē rem̄phomin⁹ cōcurrit peccatū originale. nec prim⁹ parēs eadē rōne. Si autē con-

curre dicat cōtrahēs: tūc pot⁹ est dicens actualē q̄ originale. ¶ Cōfirmat dicit ipse: qz nihil indifferēs ad statū culpe & gr̄e imo vtriq̄ statū cōpossibile: p̄t esse peccatū originale sed fomes. q̄litas morbidā. corrupt⁹ habitus. q̄liter cūq̄ nomīnetur ex quo cōiungit rebellio virū anime: est vtriq̄ statū p̄dicto cōpossibilis. igitur talis habit⁹ cōfict⁹ non ē peccatū originale. Adat. p̄bat qz peccatū originale nō stat cū gr̄a. imo constituit filios ire. Adat. nō patet qz paul⁹ apls existēs in gr̄a infra cap. vij. et gala. v. de huiusmodi q̄litas sibi aherētibus & cum collaphyātibus facit q̄relas & petit absolui &c. Est ergo p̄ctū originale pura p̄uatio p̄ Ansel. & alios sic descripta. Peccatū originale ē quedā carētia iustitie originalis cū debetō habēdi eaz. sic qz debituū habēdi: sit forte male in descriptione illa. Nec magr math. ¶ Sed ad ista respōdet. Ad primum cōcedit p̄ma cōsequētia nec cōclusio eius est falsa vt arguēs dicit. Et ad p̄bationē sue falsitatis dico qz illud positiuū q̄d in peccato originali icudat. tanq̄ materiale: effectiue p̄ducit a deo q̄ntum ad id q̄d h̄z entitatis cōcurrētibus causis secūdis q̄ cause sunt originis hoīs peccatū originale cōtrahētis. est enī materiale in p̄cto originali q̄ntum ad id q̄d h̄z entitatis positue et realitatis: dispositio q̄dā virū aie in comparatione ad act⁹ suos. q̄d autē h̄z talis dispositio corruptionis obliq̄tatis & defect⁹ et⁹ (dicit enī hitus corrupt⁹ aut inordinata dispositio) est nō a deo nisi p̄ accidens tanq̄ a remouēte phibēs: s; a causa secūda defectiuosa. s. a volūrate inordinata p̄mi parētis & a natura infecta & deficientē q̄ p̄ viciatā originē ab adā p̄ primos parētes traduat. An & p̄m⁹ parēs mediate & prim⁹ parēs imediate: cōcurrūt ad p̄ductionē talit⁹ corrupti. i. habitat⁹ & inordinate dispositōis eo mō q̄ h̄mōi corrupte dispositioni cōuenit p̄duci. Nā sicut non

Epistola.

est ens p se subsistēs: ita nec p se pducitur
sed ad pductionē alteri. s. nature huma-
ne infecte. ¶ Nec valet impobatio huius
qz si primus parēs actu nō existat in se p-
sonaliter: nec isto modo concurrat ad tra-
ductionē peccati originalis: existit tamē q
cōcurrit virtute tanqz pma causa in fieri.
cōcurrētibz intermedijs parētibz qui ab
eo descēdūt r naturā ac virtutē generati-
uam ab eo acceperūt sicut a pncipioz cau-
sa pductiua. qua virtute: ex cōsequēti pec-
cati originale traducit in puero nato. qz
quid enī est causa cause: causa est causati.
Unde falsum est q nō existere primo par-
rēte neqz in se neqz in suo effectu vel virtu-
te aut naturā ab eo deriuata: peccati ori-
ginale cōtrahat. Et cum dicit arguens q
neqz parēs primus existit. s. in se. cuz puer
natus cōtrahit pctm originale: dico qz si
illud det vt in postumis: existit tñ cōcur-
rit mediāte. s. virtute generatiua ab eo cuz
semine decisa. Et hoc sufficit ad illud qd
pncipiū est r causa in fieri qualiter se ha-
bēt parētes primi r remoti in generatio-
ne plis r peccati originalis traductione.
Unde si argumentū magistri math. vale-
ret: sequerēt q neqz primus parēs neqz p-
rimus parēs concurreret nō solū ad tradu-
ctionem peccati originalis: sed neqz ad ge-
nerationē pueri nati. r ita nec parētes eius
dicerent. Nō enī magis requirit existē-
tia parētum ad peccati originalis tradu-
ctionē: qz ad pueri generationē. ¶ Ad cō-
firmationē dī ad minorē qz fomes. qualis
tas morbida. corruptus habitus r qualiter
cūqz nomine dispositio illa viriū inordi-
nata: nō manet in statu grē s. m qz ponitur
peccati originale. s. in qstum est defectus
quidā culpabilis. Nā per grām baptis-
malē tollit culpa r creat pene soluit. Res
manet autē fomes aut illa viriū inordi-
nata dispositio put est defectus quidā natu-
re in se relicte. s. m quā rōnem nullū incon-
ueniens est qz remaneat sub vtroqz statu.

qz baptisimus naturā nō purgat nisi qstū
pntet ad infectionem persone.

Circa eplam ad He- breos. Capitulo. viij.

¶ Hanc epistolam ad Hebreos. cap.
viii. Burgen. volēs rōnes
assignare qre lex noua non
fuit data in scriptis. allegat
factū Tho. pma secūde. q.
cvi. ar. pmo dicēt. q lex noua pncipaliter
est grā spūs scī cordibz hoīm indita q da-
tur p fidē spī. Unde cōcludit Burgen. q
lex noua. s. pncipalis nō solū non debuit
scribi a xpo: sed nec etiā potuit scribi. qz
grā s. m suā essentia ē quēdā qualitas mē-
tis q nō ē scriptibilis. ¶ Sed cōtra hoc ma-
gister Barthias dicit fundamētū illi r ra-
tionis Burgen. esse erroneus. qm tollit a
xpo omnīpoteriā r p cōsequēs deitatem.
¶ Probat. qz dicere xpm aliqd nō posse qd
cōtradictionē non implicat: est ab eo tollere
omnīpoteriā. sed qualitatē spūales signo
sensibili exprimere sicut verbo vel scripto
minus icludit cōtradictionē qz patēti vo-
ce: r spūm scīm in colūbe specie appare-
re: ergo nō est impossibile xpo: grām spūa-
lem sensibiliter scribere r pncipiare. Un-
de infert incautū esse fundamētū rationis
Burgen. Et vt in sanctū Thomā retor-
queat iuxta desiderū cordis sui qd putat
male dictū esse p Burgen. dicit q illud sū-
damētū Burgen. accepit a scō Tho.
cum tamen sanctus Tho. mentionē nul-
lam fecerit vtrum gratia spūitūalis scrip-
tibilis fuerit a xpo: vel non. neqz plura ex-
presserit circa questionem p postillatores
motam: quam ipse postillator: qui totius
questionis decisionē a scō Tho. accepit.
Unde nō magis potuit habere Burgen.
fundamētū sue cōclusionis de inscrip-
tibilitate gratie ex dictis scī Tho. qz ex dictis
postillatoris. imo minus put patet intue-
ti. Sufficeret ergo dicere ad obiectionem

Ad hebreos.

magistri **M**athie q̄stum ptinet ad id qd̄ de sc̄o **T**ho. terigit: q̄ false ⁊ vtinaz non maliciose sibi ip̄osuerit fundamentū rōnis **B**urgen. ¶ Sed ne sibi sapiēs videat: di co q̄ etiā si sc̄us **T**ho. dixisset legē nouā id est grām sp̄ualē nō potuisse a t̄po scribi: verū esset dictū in sensu quē **B**urgen. habuit. **N**ō enī mēs **B**urgen. fuit cui⁹ dicit grām esse qd̄ inscribibile: q̄ ipsa aut alia sp̄ualis qualitas p̄ corpale aut sensibile signū significari: aut suo modo representari nō poterat. **N**ā id magne esset demeritē cū ipse sepissime viderit aclegerit nomē gratie qd̄ ipsam essentiā gr̄e significat: litteris scriptū. imo ⁊ figuram corporeā in pariete depictā grām aut charitatē rudibus representatē. Sed intellexit **B**urgen. q̄ grā est qdam qualitas mētis q̄ in natura sua est quid inscribibile cum sit res pure sp̄ualis. ⁊ in hoc sensu argumētatio magistri mathie nullū est mōmēti. **N**ā minor p̄positio ei⁹ ē falsa, quoniā qualitatē penitus sp̄ualē corp̄is litteris scribi aut formari p̄ se ⁊ s̄m se ipsam: impliat cōtradictionē: nā qd̄ s̄m se ⁊ in natura sua spirituale est: in corporeū est ⁊ inscribibile: sed qd̄ scribi aut depingi potest s̄m se in natura sua: necessario ē sensibile ac corporeale. **E**ssē autē sensibile ⁊ nō esse sensibile. ⁊ esse corporeū: ⁊ nō esse corporeum: cōtradictionē importāt. **I**git̄ id quod spirituale est s̄m essentiā suā litteris scribi aut corporealiter depingi s̄m se ip̄m ⁊ in natura

sua: cōtradictionē includit. ac p̄ hoc omniū potētie dei nō subiacet. ¶ **N**ecq̄ p̄positū suū pbat ipse magister p̄ simile qd̄ inducit de apparitione p̄ris in voce. ⁊ sp̄s sancti in specie colūbe. qm̄ pater fuit in voce sicut in quodā signo q̄stū ad aliqd̄ qd̄ p̄ri attribuit representatus. sed nō fuit in se ip̄o q̄stum ad id quod ē: voce format⁹. **N**am qd̄ voce format⁹: sensibile est ⁊ corpale. sic ⁊ sp̄s sc̄us fuit in specie colūbe sicut in signo quodā designatus q̄stum ad aliqd̄ attributū. sed nō fuit s̄m se ⁊ in natura sua: corpali colūba format⁹. hoc enī est ip̄ossible. **U**nde augustin⁹ in s̄mone de trinitate loquens de huiusmodi apparitione ait: **H**ec aut̄ opatio visibiliter exp̄ssa ⁊ oculis oblata mortalib⁹: missio sp̄s sancti dicta est. nō vt appareret inuisibilis ei⁹ substantia: sed vt corda hoim̄ exteriorib⁹ visis cōmota: ad occultā eternitatem cōuerterentur. **I**ta etiā nec ipsa vox facta: ad naturā patris loquētis ptinet. **A**lit enī dñs **J**oan. v. **N**ecq̄ vocē ei⁹. .i. p̄ris vnq̄ audistis. necq̄ specie ei⁹ vidistis. **Q**uod exponēs **C**risostomus. inquit. **N**ō hoc dicit q̄ specie sensibile habeat. aut visibile: sed qm̄ nihil horū est circa deū. ¶ **P**atet ergo q̄ ex apparitione p̄ris in voce. ⁊ sp̄s sancti in specie colūbe: nō pbat contra **B**urgen. q̄ grā sit secūdū se ipsam ⁊ in natura sua res scriptibilis. **U**nde cōstat apte q̄ impugnat̄io magistri mathie i hoc passu gratis ⁊ p̄ sola cupiditate aduersandi fuerit exorta.

DEO GRATIAS.

Hec sunt ~~verba~~ **q̄ maḡm** **N**icolaū in postilla sup̄ bibliā magistrūq̄ **M**athia p̄pugnatorē suū validis ac catholicis sc̄cti **T**home sententijs rep̄i obiecit. **I**n quorū ab̄solutionē vt a p̄cipio laboris mei pollit̄us sum: satis me dixisse arbitror. **E**t q̄dem sp̄o diuino fret⁹ auxilio. id catholicū. id religiosum. idq̄ institutis sanctis cōsonū omnino fore. **A**lit si qd̄ fortasse ex lapsu excideret lingue vel alias diuinis nō cōsentaneū documentis: et nūc citidē renoco: irritū esse volo. meq̄ sacrosanctē **R**omane ecclesie p̄ cuius fide sanguinē fundere paratus sum: in omnibus et singulis dictis atq̄ scriptis subijcio. **F**init.

Qantum ad p^mum articulum sit p^ma conclusio q^u suba panis et vini non remanet in hoc sacro post consecrationem. h^{ab}ac conclusio tenet. S. Tho. i. hac dis. q. p^m. ar. p^m. sub. ar. p^m. et. 2. Et. 3^a. p. q. 75 ar. 2. Et secunda conclusio est q^u suba panis aut vini licet non maneat in eucharistia: non t^{ame}n pprie amittit. h^{ab}ac conclusio tenet. S. Tho. in hac dis. loco p^mime allegato. ar. 2. Et tertia p^mte loco p^mime allegato articulo. 3°. Et tertia conclusio est q^u in hoc sacro suba panis et vini conuertit in corp^us et sanguine xpi. h^{ab}ac conclusio tenet. S. Tho. loco p^mime allegato in hac dis. ar. 3°. Et. 3^a. p. ar. 4°.

Qantum ad secundum articulum arguendum est contra conclusiones. Et quidem contra p^mam arguit a quodam Joane parisiensi volente pbare improbabilitatem n^{on}e positionis et pbabilitatem opposite. s. q^u pbabilius est ponere subam panis remanere in sacro: q^u ponere oppositum aut saltem possibilitatem sue none positionis. p^mimo auctoritate Damasceni q^uo libro caplo quito vbi dicit q^u panis assumit et vniuitur diuinitati in hac esca sp^{iritu}ali sicut carbo est lignu^m vniuitur igni et humanitas deo in incarnatione. It^{em} id^{em} Damascen^{us} libro q^uo caplo quito dicit sic. n^{on} interrogas qualiter panis sit corpus xpi et vini et aqua sanguis xpi. tibi dico et ego q^u sp^{iritu}s sanct^{us} supuenit et hec facit q^u sup ratione et intellectu. panis aut^{em} et vini assumunt. et hoc dicit Damascen^{us} p^{ost}equeter et q^u dixerat d^e assumptione humane nature a supposito filij dei. de quo dicit^{ur} est virgini p^{er} angelu^m sp^{iritu}s sanct^{us} supuenit in te et c. It^{em} infra eod^{em} caplo dicit sic. que admo d^{um} in baptisimate q^u consuetudo est hominib^{us} aqua lauari et oleo ungi: ungiunt oleo et aque gra^m sp^{iritu}s et fecit illud lauari regenerationis ita q^u consuetudo est hominib^{us} panem comedere et bibere vinum et aqua: coniungunt eis diuinitate et fecit ea corpus et sanguine e^{ius}. Similiter infra loquens de hoc sacro dicit. carbo aut^{em} lignu^m simplex non est sed vniuitur igni et panis coniunctio non panis simplex est vniuitur diuinitati. Dionis^{us} etia^m de ecclesia. hierar. caplo tertio parte q^u intitulat^{ur} theoria vocat istud factum assumptionis vel summptionis. et infra exponit dices q^u xps hic assumit n^{ra} vt comunicet nob^{is} sua. Et. 2^a. q^u ap^{osto}lus dicit p^m. 1. cor. 10. panis quem comunicam^{us} et c. Et. 3^a. q^u ab antiquo inueta est hec opinio non solum de possibilitate sed de entitate. et

ro est q^u plures difficultates tollunt p^{er} hanc positionem. solum eni difficultas de vniione est hic. cu^m ergo pauciora sint ponenda in articulis fidei et q^u saluant appar^{etia}. apparent aut^{em} in hoc sacro esse panis et vini q^u conuersio non saluat sed assumptio. et assumptio est specialis articulus. ergo et c. Et. 4°. q^u confessio berregarij est q^u corp^us xpi subalter frangitur. nec obstat q^u non esset ibi vnitus vel veritas q^u sicut dicit subam panis manere id est suba q^u est panis vt creatura saltem: sicut dicim^{us} corp^us xpi. i. corp^us q^u est xps. et hoc est corp^us me^um quod p^{ro} vobis tradet. Et. 5°. q^u ista positio q^u ponit subam panis manere quo ad essentia^m non quo ad esse et p^{er} assumptionem: in multis differt ab illa q^u ponit subam panis manere sine assumptione et reputat^{ur} heretica. p^mimo q^u illa ponit post consecrationem duo supposita. hec aut^{em} vnu^m solum in trib^{us} naturis. Secundo q^u illa ponit manere panis subsistentia: hec aut^{em} subam p^{er} modum accidentis non subsistentia. Tertio quia illa ponit manere panem quo ad esse. p^misi: hec aut^{em} quo ad essentia^m t^{er}m. Quarto q^u illa ponit eundem panem et id^{em} vini: hec vero aliu^m panem et aliud vinum: licet eandem panitatem et viniu^m t^{er}m. Quinto q^u et illa sequitur veraciter non esse corp^us xpi in altari nouo cum nec ip^{su}m mutet nec aliud in ip^{so}: hec aut^{em} tem sic q^u ponit vini mutari quo ad esse. Sexto q^u ex illa non est comunicatio idiomatuz cum sint sicut duo supposita: ex ista autem sic. Septimo q^u et illa non adoratur: quicquid est in altari adoratione latrice: ex ista aut^{em} sic p^{ro} vniuitur suppositi. Octauo q^u illa dicit sic esse: hec aut^{em} non sic sed posse esse. Et. 6°. q^u quecu^mq^{ue} sunt id^{em} supposito limitata: vbi cu^mq^{ue} est vnum ibi est reliquu^m. sicut vbi cu^mq^{ue} est m^{ul}ta ca^u sortis ibi est et^{er} albedo. dico aut^{em} limitata: q^u si vnu^m esset limitatu^m et aliud illimitatu^m: quomodo vbi cu^mq^{ue} esset illimitatu^m ibi esset et limitatu^m. nec identitas suppositi sufficeret ad hoc. vbi gra^m. licet enim vbi cu^mq^{ue} est corp^us xpi ibi sit xps: non t^{ame}n vbi cu^mq^{ue} esset xps fm diuinitate ibi est sua humanitas. sed pane assumptio corp^us xpi humanu^m et corp^us panis esset vnu^m supposito et vtriusq^{ue} esset limitatu^m. ergo cu^m in altari esset panis assumptio: ibi esset p^{ro} conueniens corp^us xpi. Et. 7°. q^u mediu^m est p^{ro} p^{ro} extremu^m. sed si xps assumeret panem vel panitatem: hoc faceret mediate sua corporeitate: q^u idigni^m assumptibile est mediate dignoia fm congruitate assumptionis. igit^{ur} cu^m suppositu^m xpi assumens esset in altari cu^m pane assumptionis: multo magis ibi esset corp^us xpi q^u esset mediu^m assumptionis. Et. 8°. q^u ibi est xps fact^{us} aliter: vbi est virtute facti directe. sed directe sit xps in altari p^{er} assumptionem q^u p^{ro} conuersio

ne: qz forma hui' sacri q' efficit signado: directius efficit illud qd magis ppe signat. et hoc est vniu. per assumptiones q' communicant idiomata. ita vt hic fit illud qd sonat verba forme: hoc e' corp' meum. no aut vniu puerfionis: qz p illa panis no est xps nec e' conuersio sed panis fit xps vel puerit in xpm. igit' et c. ponit ergo ista opinio tria. pmo dicit q' corp' xpi est vel pot' ee in eucharistia p assumptiones nature panis mediate corpe qd e' pars et no toto supposito vel humanitate vt sit communicatio idiomatu' corpi' et panis sicut nuc est dei et hois: qz imediate assumpsit humanitate. non aut' assumptionis ad assumptiu' qz reputat erroneuz dicere vt ubi paneat' sicat' verbi incarnatu'. sicut dicit' alb' cu' albedo inest mediante tota superficie. s' et ubi de' dicit' qz dicit' e' est: alb' qz e' pars mediate q' inest albedo. s' no ipe dicit' alb' qz no s'nt totu' sui' nu' g' albedini'. Secundo ponit hec opinio: q' et hoc sequit' corp' xpi d' d' g'ne natu' crucifixu' e' hic reali: qz quecuq' p'dicat' de p'dicato z de subdo: cu' ergo panis sit hic: qz corp' xpi est panis: p' hanc corpe illud e' hic. sicut q' hoc erat in p'sentio vel in cruce vs' in vtero: ubi erat de' q' erat ho', et sicut qz de' est ille ho' q' est passus et mortu' z c' deus e'. ita sic p' hanc qz panis m'aduc'at' frangit' et comedit' vel diuidit' se sequit' corpus xpi qd est panis frangi' et c. Tertio ponit q' nihilomin' saluant' auctoritates scroz de puerfione cu' assumptione. cu' eni esse differat ab essetia: vniu pot' assumi alio no assumptio. vñ no sic est verbi incarnatu' sicut ip' aneati: qz in illa assumptione p'uenta fuit essetia assu'pra ante q' h'et esse: vñ nu' q' habuit e' aliud ab ee diuino sibi communicato. p'p' qd fuit assumptio sine conuersione aliq' assumpti in assumens z e' conuersio. vñ ecclia dicit. no puerfione diuinitatis in carne nec suple e' conuersio: s' assumptione humanitatis in deo. sed panis p' hanc habet e' essentiaz et assu'ptio ad vnitare' suppositi' assumit ipm subsistere: no p' annihilatione' sed p' assumptione' essentie subaltis p' hanc hoc mystic' scribit. et sic omnes auctoritates d' transubstantiatione' et puerfione p'nt referri ad ee et no ad essetia. et auctoritates dicentes q' post p'ecratione' no manet panis s' fuit: veru' est fm ee sed solu' fm essetia. sic ergo dicit ista opinio q' ita veraciter pot' esse sacr'aliter in altari corpe xpi sine puerfione p' assumptione' panitatis sicut modo ponit communis p' uerfione. ¶ Contra secund' conclusionem arguit Scot' p' bado q' suba panis annihilat' in transubstantione. illud qd p'cessit et nihil ei' remanet: annihilatu' e'. s' suba panis p'fuit et nihil ei' manet qz nec materia nec forma. totu' eni totali' tra'sit. s' materia i' materia' et forma in

formam. ergo et c. ¶ 2. sc. qd p'fuit et modo nihil est nec in se nec in alio: annihilat'. panis autem post puerfione' nihil est i' se. nihil eni est in corpe xpi: qz tunc corpus xpi augetur p' puerfione' panis in ipm. illud eni fit mar' in quod puerit' aliud quantu' manet. ¶ Si dicat' q' no est annihilatio qz terminus ad que' hui' tra'sit' est aliqd. s. corpus xpi: hoc arguit. qz et si desitioe' hui' panis comitetur positio corpi' xpi: hic tñ illa desitio panis fm p'p' am' rōnem no distinguit' ab annihilatione. qz terminus ad que' eius e' nihilitas panis. ¶ Confirmat' p' simile. qz corruptio no est annihilatio modo no p'pter hoc solu' qz generatio cōcomitat' eam: qz si p'pter hoc et p' terminu' generationis p'cedit' no esset annihilatio: ipsa corruptio esset mutatio positio' p'pter terminu' mutationis positio' qd e' factum. nuc ergo corruptio fm p'p' am' rōnem sui' vt distinguit' essentiali' a generatione cōcomitante no est annihilatio qz aliqd corruptum manet. s. materia. et ex hoc sequit' q' negatio ad qua' est: e' negatio in apto nato: ergo p' uatio. ergo p' opositio' eius in p'posito nihil terminu' a quo maneat nec negatio esse panis sit p' uatio qz no in apto nato s' p' uatio no esse: sequit' q' ista destructio panis fm p'p' a generatione sui sit annihilatio. ¶ Confirmat' vlt' rōnem q' p' rōne ratio' alius no variat' et aliquo cōcurrunt per accidens cum eo. sed p' accidens est q' cu' distinctio' ne panis cōcurrat positio' corpi' xpi hic p' mo. posset eni p' uatio separari a secūdo. ergo p' ista positione' corpi' xpi hinc no variat' ratio hui' destructionis. sed si sola esset sine illa positione esset annihilatio panis. ergo z modo. ¶ It' si panis annihilaret z corpus xpi poneret' hic p'fens: omni eodē modo haberet se rā panis q' corp' xpi quantu' ad omnes cōdicionē tā esse q' no esse sicut modo se habet. sed qd omni eodem modo se h'et sicut si esset annihilatu' illud e' annihilatu'. ergo et c. p' ma p' positio manifesta e'. qz si esset annihilatio: non forma nec materia eius maneret: z eodē modo nec nuc. sed etiā tunc corp' xpi esset p'fens sub accidentib': ita et nuc. ¶ It' qz terminu' noue actionis e' nouus. ergo negatio esse panis vt terminus destructionis panis: noua e'. sed vt in corpe xpi no est noua: nā illo modo quo dist' p' uatio inducit negatione' dist' p' uatio: ante destructione' panis corp' xpi fuit non panis. et simil' corp' xpi fuit prius. igit' terminus ill' destructionis no est corp' xpi nec negatio panis in corpe xpi. Si dicat' q' no esse panis vt in corpe xpi no est noua negatio sicut nec dist' p' uatio corpi' xpi ad panē esse noua: sed tñ no esse panis est nouum: cōtra. et hoc sequit' q' no esse panis est terminus: qz negatio ista vt in corpe: est p' rōnes dist'